

SLOVENE

Štev. 213.

POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD. Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
(vhod čez dvorišče nad tiskarno).
Z urednikom je mogoče govoriti le od
10 — 12. ure dopoldne.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona št. 74.

V Ljubljani, v ponedeljek, 19. septembra 1904.

Izhaja vsak dan, izvenšest nedeljskega dne, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejeman:
za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6-50 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravnistvu
prejeman: za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 h.
Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2.
Vprejema naročnine, inserate in reklamacije.
Inserati se računajo enostopna petivrstna (dolžina
72 milimetra) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat
9 h, za več kot trikrat 8 h.
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsna
36 h. — Pri večkratnem objavljanju primeren popust.
Upraviškega telefona št. 188.

Splošna stavka v Italiji.

[Medtem, ko se vladna Italija veseli in raduje rojstva prestolonaslednikovega, se je pa, kakor smo poročali, zgodila krvava tragedija med italijanskimi vojaki in kmeti v Buggeru pri Trapanih. Več kmetov je bilo smrtno nevarno ranjenih; med potom v bolnico je eden umrl.]

Ta dogodek je vplival na italijansko prebivalstvo, in zlasti republikanci ter socialni demokratje so hoteli porabiti priliko, da protestirajo na videz proti nasilnosti vojaštva, a v resnici hočejo izrabiti ta dogdek proti italijanskemu kraljestvu. Voditeljem republikanske stranke v Italiji je prišel ta slučaj kakor nalašč. Zelo jih je namreč že skrbelo, da bo pri prihodnjih volitvah njihova stranka doživela znatne poraze. Le malo republikanskih poslancev je smelo z vso gotovostjo upati, da pridejo zopet v zbornico. Nasprotno pa upa socialna demokracija, da pribori pri prihodnjih volitvah novih poslaniških mest v italijanski zbornici.

Socialna demokracija je žalostni in obsojbe vredni dogodek v Buggeru porabila v svoje namene in razvila takoj najobširnejšo agitacijo za — splošno stavko. Vroče krvne Italijane je lahko razburiti in jih nahujkati v stavko, pa tudi v upor. V »zeditenji« Italiji se je framasonskim vladam posrečilo, da so deželo pritirali v popolno gospodarsko obubožanje. V Italiji gospodari zdaj kopica velekapitalistov in veleposestnikov, a velikansko ljudsko množico tvorijo reveži, nemaniči, ki slepo dirjajo v rdeči socialno-demokratski tabor.

Najbrže hoče socialna demokracija sedaj preizkusiti svojo moč in proklamira splošno stavko, katera se je že pričela v posameznih krajih. To gibanje utegne postati še zelo nevarno in dobiti popolnoma revolucionaren značaj. To nam potrjuje tudi poročilo socialističnega »Vorwärtsa«: Položaj v Italiji je nad vse resen. Italijanska cenzura ne pusti brzojavljati o položaju. Dobili smo iz Rima brzojavko: Položaj jako resen. Vsi poizkusi, da brzojavljamo o položaju, so se ponesrečili. Širša javnost je torej navezana na uradne brzojavke, ki seveda slikajo položaj v taki luči, kakršen prija vladi, a tudi te brzojavke so take, da se lahko sklepa o resnosti, da je položaj nad vse krutičen.

* * *

Iz Rima poroča 17. t. m. »Agenzia Stefani«: Stavka zaradi dogodkov v Buggeru je bila dosedaj omejena na Genova, Milano in Monzo. Ker stavkajo tudi osebe, ki imajo v oskrbi razsvetljavo omenjenih mest, niso bile sinoči razsvetljene ulice. V Genovi so dosedaj stavkali vsi delavci, ne da bi se pripetili neki izgredi. V Milanu so bile demonstracije na Stalnem trgu. Več demonstrantov je vdrla v pivnico »Casanova« ter zabodlo tam s noži zdravnika, imenom Gavdola, ker je krožnike metal v delavce. V Monzi so šli danes stavkajoči zopet na delo.

Druga brzojavka iz Rima z dne 17. t. m. se glasi: Iz Milana poročajo o večeršnjih dogodkih sledeče: Okrog 10. ure in pol zvečer je poiskušala večja množica manifestantov na Stalnem trgu prisiliti krčmo »Casanova«, da zapre svojo pivnico. Neki manifestant se

je podal v pivnico, kjer se je pričel prepirati s pivci, kateri so protestirali proti zahtevi, da se zapre krčma, na kar je demonstrant potegnil nož ter zabodel zobozdravnika Ivana Gadola v trebuh, vled česar se je isti takoj zgrudil mrtev. Dve sumljivi osebi sta bili aretirani. V mestu vlada zaradi tega veliko razburjenje.

Iz Genove javlja brzojav z dne 17. t. m.: Sinoči so močre grude demonstrantov hodile po mestu in primorale trgovce največ s silo, da so zaprli svoje prodajalnice.

Prislo je do krvavih spopadov s policijo, pri katerih so bili lahko ranjeni: en uradnik, pet redarjev, dva orčnika in dva finančna stražnika ter dva demonstranta. Stavka v Genovi se iz mesta razširjuje na okolico. Dne 17. t. m. so imeli stavkajoči shod, na katerem so sklenili nadaljevanje stavke.

Po shodu so stavkajoči priredili po mestu demonstrativen sprevod. Demonstranti so razbijali okna, izloščena okna pri trgovinah in svetilke.

Tudi promet na železnici med Milanom in San Pier d' Arena je bil pretrgan, a ne za dolgo.

Velevažno poročilo pa prihaja iz Milana. — Osrednji odbor železničarjev je namreč sklenil proglašiti splošno stavko železničarjev. Stavkatinajbi železničarji pričeli polnoči med 17. in 18. t. m.

V Rimu se splošna stavka po dosedaj došlih poročilih ni posredila. Stavkajo le uslužbenci cestne železnice in pa vozniki. — Odprte so vse trgovine, in mesto kaže navadno lice. Iz Rima poroča nadalje uradni brzojav, da je vzburljena stavka v Jakinu, Faliuju in Terni. V Terniju so stavkajoči napadli policijo ter razorožili enega in ranili tri policaje. Obkoljeni policisti so streljali s revolverji, nakar se je množica razkropila.

V Turinu je 500 stavkajočih priredilo po mestu sprevod in poizkušalo prisiliti tudi delavce, ki so še delali, k stavki, a poizkusi se niso posrečili, ker je policija razkropila demonstrante. Stavkajoči so se večkrat zbrali pred tovarno Rameri ako jih je policija pozvala, da naj se razidejo, so jo napadli s kamni. Nato je pričela policija streljati in je bilo nekaj stavkajočih in tudi nekaj policajev ranjenih.

V Jakinu so pa 17. t. m. poizkušali baje pijani stavkajoči delavci v dveh pekarnah prisiliti delavce k stavki, a jih je, ne da bi bili dosegli svoj namen, razpodela policija. V Jakinu so odprte vse trgovine.

O položaju v Milanu so došla še sledeča poročila: V Milanu je od 16. t. m. popoldne splošna stavka. Mestni svet se je izjavil solidarnim z zahtevami prebivalstva. Poslanci skrajne leve so sklenili na 21. t. m. povabiti vse poslance v Rim in zahtevati takojšnjo sklicanje italijanskega državnega zbora. Milanski župan se je podal v Rim, odkoder je brzojavil, da je ministri predsednik Giolitti obljubil varovati zborovalno svobodo in da se vojaštvo ne bo umešavalo v stavko. Barinetti je izjavila, da je odpadel vsak vzrok za nadaljevanje stavke. Stavkajočim so na shodu, katerega je obiskalo 30.000 oseb, preditali brzojavko, a zborovalci te brzojavke niso vzeli na znanje, marveč so ponovili svojo zahtevo, da naj odstopi Giolitti jevo ministrstvo. Milanska delavska zbornica čeni število stavkajočih na 200.000 oseb.

O položaju izven Milana nizezneljivih poročil. V Monzi so baje stavkajoči zopet pričeli delati. A splošno stavko so po milanskih poročilih proglašili v Turinu, Aleksandriji, Parmi, Comu, San Pier d' Arena, Bologni in po drugih krajih. Nadalje

stavkajo delavci v železniških delavnicah v Milanu, Turinu in Genovi. Razburjenje narašča.

Iz Turina poročajo, da so bila 16. t. m. zvečer odprta vsa gledališča. Javna poslopja so bila vsled prestonaslednikovega rojstva razsvetljena. Dne 17. t. m. zjutraj niso še stavkali vsi delavci, a popoldne je pričelo naraščati število stavkajočih. Delavci iz raznih delavnic so pričeli zapuščati delavnice in je prišlo do nemirov, katere so pa zatreli, nakar so se razkropile množice.

Občni zbor

»Zveze slovenskih pevskih društev«

se je vršil večeraj popoldne v dvorani »Glasbene Matice«. Zborovanje je otvoril »Zvezin« predsednik gospod profesor Stritof in naznanil, da je pri zborovanju zastopanih 15 pevskih društev, in sicer dva iz Trsta, dva iz Gorice, društva iz Ljutomer, Celja, Zalca, Komnika, Smartne, Kranja, St. Vida nad Ljubljano, »Slavec«, »Ljubljana« ter pevski zbor »Glasbene Matice« iz Ljubljane. Povdarja, da je »Zvezin« namen, probuditi narodno zavest slovenskih pevskih društev, pa pripraviti slovenska pevska društva na ono višino, ki bo potrebna za prireditve vseslovenske pevske slavnosti. Naglašja, da smo z napredkom, katerega je dosegla »Zveza« dosedaj, lahko popolnoma zadovoljni. V »Zvezi« je dosedaj 25 pevskih društev. Naša želja je, da bi bila vsa slovenska pevska društva v tej »Zvezi« zastopana, a ti želja se še ne bo tako hitro izpolnila, ker je pri društvih še bojazen, da s pristopom v »Zvezo« narastejo društvom le bremena, a od »Zveze« nimajo ničesar.

Iz poročil »Zvezinega« tajnika, blagajnika in iz poročila o stanju, delovanju in potrebah posameznih društev posnamemo, da izkazuje dosedaj »Zvezin« proračun 248.73 K prebitka. »Zvezina« društva, katere imajo približno 1000 članov pevcev, so priredila v poslovnem letu 203 nastope.

Nato je predaval »Zvezin« pevovodja gospod koncertni vodja M. Hubad, katerega so pozdravili zborovalci s frenetičnim pleskanjem. Razvil je sledeče resne nasvete: »Zveza« bo zdrava, ako bodo pevski zbori posameznih pevskih društev dobro delovali in tako dosegli uspehe. Vzbudi obo pa društva le, ako si bodo znala pridobiti dobrih in vztrajnih pevcev, dobrih pevovodij in izbrane programe. Pevoem ne smemo nakladati preveč, a tudi ne premalo. Očitati se moramo na njihovo smožnost. Talentiran pevovodja si kmalu pridobi pevce, jih izuri in tako koristi društvu. Poslovanje društev je odvisno od dobrih pevovodij, katerih za sluge so velike. Dvigniti moramo pevovodje, in to zlasti v osamljenih krajih. »Zveza« bo morala prirediti za pevovodje, predno se priredi vseslovenska pevska slavnost, poseben kurz, na katerem bodo pevovodje dobili strokovne nasvete in migljeje, kako voditi in doseči uspehe pri zborih. Za prvo potrebo bi v ta namen zadostovalo pet do osem dni. Prva skupna slovenska pevska slavnost bo le dosegla uspeh po resnem, vztrajnem in sistematičnem delu. Za štiri leta prej se moramo pripravljati na slavnost, da dosežemo enotno glasbeno pravilno nastopanje pri vseh pevskih društvih. V ta namen bi moral biti prirejen strokovni kurz za pevovodje. Drugi način, kako to doseči, bi bil, da bi štiri ali pet mesecev pred slavnostjo potoval »Zvezin« pevovodja k posameznim društvom in jih pripravil na slavnost. A ta način zaradi stroškov pač ne bo izpeljiv.

G. Hubad je potem govoril o programu vseslovenske pevske slavnosti, ki naj bi bila čez štiri ali pet let. Program bi bil razdeljen v dva dela.

Med seboj naj bi s petjem tekmovala društva, pri drugem delu bi pa nastopili vsi pevci skupaj.

V ostalem predavanju se je pečal gosp. Hubad s skladbami, ki naj bi prišle v poštev pri vseslovenski pevski slavnosti. Obžaloval je med drugim zlasti to, da imamo tako malo dobrih novih skladb, ki bi ne bile pretežke za manjše zборе. Zlasti pohvalno je omenil zbirko srbskih narodnih pesmi, katere smatra za najslavnejše skladbe od Carigrada do Celovca.

Predavanje g. M. Hubada je bilo sprejeto z velikim navdušenjem, in prav je imel g. prof. Stritof, ko je rekel, da kakor je g. prof. dvignil pevski zbor »Glasbene Matice« na sedanje stališče, je poklican tudi dvigniti po »Zvezi« slovensko petje na vrhunec umetnosti.

Letni prispevek se je določil s 40 vin. za vsakega izvršujočega člana »Zvezin« društev.

Predsednikom »Zveze« je bil izvoljen g. prof. Stritof, zveznim pevovodjem g. koncertni vodja prof. Hubad, pevovodje namestnikom g. Pavel Gorjup, ljubljanskim zvezn. odbornikom gg. dr. Ravnikar, Kocmur, Lebar, Gotthard, Dražil, Armič, Dekleva, Sebenik, izvenljubljanskim pa Srečko Bartl, Trst, Ivan Mrcina Gorica, dr. Švab Celje, Zaherl Ljutomer in Stangl Smihel.

Pregledovalca računov sta pa gg. Konrad Rozman in Ivan Zavrsan.

Zvečer se je vršil koncert združenih moških zborov »Glasbene Matice«, »Ljubljane« in »Slavec« ter slavne »Društvene godbe«. Koncert je bil pač vreden, da bi se moral napolniti dvorana do zadnjega kotička. Neprijetno se je videlo, ker je bilo malone polovica sedežev praznih, — morda zato, ker ni nastopil ženski oddelek »Glasbene Matice«.

Spored ni bil dolg, a nudil je pravemu ljubitelju glasbe in godbe nepričakovano mnogo umetniškega užitka. Kar se je zadnji čas opetovano povdarjalo o »Društveni godbi«, o njenem napredku in izobrazbi, tega nas je docela prepričal večerajšnji njen nastop. Vse točke, zlasti J. Offenbachov »Orfej v podzemlju«, so se proizvajale s toliko spretnostjo, da je občinstvo burno hvalilo in pozdravljalo. Vsa čast kapelniku gosp. Josipu Poulu! Prepričani smo, da bo »Društvena godba« odelej vedno lahko častno nastopala ob enakih prireditvah na naših odrih.

Pevske točke, ki jih je proizvajal združen moški zbor, so seveda prekosile vse pričakovanje. Čudili smo se tesni enotnosti, ki je vladala med g. dirigentom in vsemi pevci. Veselje je bilo videti, kako so bile oči vseh pevcev obrnjene na koncertnega vodjo g. M. Hubada, ki je z znano spretnostjo vodil velikanski zbor. Lahko trdimo, da tolike točnosti, natančnosti in preciznosti nismo zlepa opazili pri kakem koncertu. V tem je moč in veljava velikega pevskega zbora, da se zna premagati in iz mogočnega gromenja preiti v najfinjši »piano«, kar smo imeli sinoči priliko občudovati ob vseh treh nastopih. Vse pevске točke, zlasti Hajdrihova »Hercogovska«, so sбудile živahno, dolgotrajno in burno odobravanje.

Po koncertu se je vršila v areni »Narodnega doma« prosta zabava, pri kateri so bile izrečene navdušene napitnice.

Uradna »Triester Zeitung« je vendarle našla iredentizem.

Uradna »Triester Zeitung« odgovarja na članek, katerega je prinesla 15. t. m. »Neue Freie Presse« iz peresa Paskala Villazija, bivšega ministra in profesorja zgodovine na univerzi v Florenci. »Triester Zeitung« odgovarja posebno na stavek: Avstrijci so motijo, če mislijo, da se iredentizem razširja v avstrijske laške pokrajine iz Italije.

V Palermu se redkokdaj sliši o iredentizmu: pad pa ne govore v Trstu, Trientu, Istri skoro o nič drugem, kakor o iredentizmu... „Triester Zeitung“ dokazuje, da so skoro vsi časniki v Italiji iredentistični in popisuje potem po poročilih laških časnikov dogodka v Vidmu l. 1903 ob navzočnosti laške kraljevske dvojce: »Pri obhodu so nosili zastave iz neodrešenih okralin, in množica je klicala: «Viva il re di Trieste.» V vseh laških časnikih se je tedaj bral Garibaldijev govor, da bodo avstrijski bratje brez eno leto ršeni. V istem času pa so v Benetkah in Rimu javno sežgali avstrijsko zastavo. »Triester Zeitung« piše potem tudi, da stoji pred avstrijsko-ogrejskim poslanstvom v Rimu zaradi ponavljajočih se demonstracij osem straž. List piše potem o organizaciji društev z iredentistično tendenco. Takih društev je 74 ki imajo svoj sedež v vseh večjih italijanskih mestih. Prvo je »Associazione Patria pro Trento et Trieste« v Milanu z več kot sto podružnicami in »Confederazione popolare pro Italia« z 200 podružnicami, na čelu Rocco Garibaldi. To društvo naseljuje Garibaldijeve prstovoljce v Avstriji. Več tisoč teh prstovoljcev je naseljenih v Trstu. Tržaške b. mbe so v zvezi z iredentističnimi krogi v Milanu in Benetkah; bombe so dobili iz Milana. Mnogo prizadetih je pobegnilo v Italijo.

Potem govori uradni list še o iredentističnem gibanju v Avstriji in končuje: »Ravno bližina Italije in njene gospodarske razmere bodo zadostno varstvo, da se iredentizem preveč ne razširi.«

Niša vojna mornarica.

O spremembah pri eskadri se poroča: Razpusti se druga eskadr. divizija in brodogovje torpedovk. Dosedanji poveljnik kontreadmiral p. Beck je dobil poziv k pristanskemu admiralatu, da spopolni pristansko osobje, linijski kapitan Jos. vitez Mauler p. Elizenau prevzame imenitično poveljstvo zimske eskadre. Ko stopi na njegovo mesto novoimenovani poveljnik eskadre Miečislav p. Siemu c z orva Pietruski, postane poveljnik morskega arzenala.

Pogodba med Angleško in Tibetom.

Kakor poroča »Times«, obstoji načrt pogodbe s Tibetom iz uvoda ter desetih paragrafov. Tibet se zaveže, odpreti tri trge za trgovino med tibetanskimi in angleškimi trgovci ter dovoliti promet blaga na že ob stoječih cestah ter na onih, ki se bodo še sezidale med Tibetom in Indijo; Tibet plača pol milijona fantov odškodnine v treh letnih obrokih. V jamstvo, da se bodo te določbe v pogodbi res izvršile, zasedejo angleške čete dolino Cumbi. Brez dovoljenja Angleške se ne sme tibetansko ozemlje niti potom prodaje odstopiti niti v najem dati kakoli tuji oblasti. Nobeni tuji sili ni dovoljeno, se vtikati v tibetanske zadeve, graditi pote, železnice ter brzojavne črte, ali odpirati rudnike.

Iredenta proti Nemčiji.

»Times« priobčuje pismo izvrševalnega odbora narodne zveze »neodrešene Italije.« Pismo je v imenu izvrševalnega odbora podpisal Italijan z neitalijanskim imenom Liebman. (Gotovo žid!) V pismu kar mrgoli na padov na Avstrijo, a končno napada tudi Nemčijo in pravi: Spoznali smo namene, ki jih ima Nemčija s Tratom, a uprli se bomo, da jih preprečimo. Najbujši italijanski sovražnik ni Avstrija, marveč Nemčija. Nemčija sili tudi Avstrijo na Balkan, ko zahtevajo italijanske in angleške koristi samostojnost balkanskih narodov.

Spopad med italijanskimi in kitajskimi vojniki.

Peking, 17. sept. (Reut. biro.) Pred večeršnjim popoldne je prišlo tukaj do resnih spopadov med kitajskimi in italijanskimi vojniki. Ko so se na zemljišču pred italijanskim poslanstvom vežbali italijanski vojniki, sta se dva neoborožena kitajska vojaka ustavila na javni cesti ter gledala. Italijani so zahtevali, naj se odstranita, česar pa nista hotela storiti. Nastal je pretep. Enega kitajskega vojaka so Italijani prijeli ter ga odvedli na italijansko odposlaništvo, drugi je bežal na stanovanje poveljnika kitajskih čet. Več Italijanov je teklo za njim ter je dvakrat ustrelilo v hišo. Kitajski vojniki so hoteli na streljanje odgovoriti, kar jim je poveljnik zabranil. Kitajci so se kmalu na to pritožili na italijanskem odposlaništvu, vendar niso prejeli dosedaj še nobenega odgovora.

Knez Herbert Bismarck — umrl.

Iz Friedrichshagen poročajo, da je knez Herbert Bismarck večer ob 11. uri dopoldne umrl.

Razpor med republikansko stranko v Zedinjenih državah.

V republikanski stranki države Novi York je nastal razpor med republikansko stranko. Zaradi tega razpora je mogoče, da

ne zmaga pri prihodnjih volitvah Roosevelt. Demokrati upajo na zmago svojega kandidata Parkerja.

Slovenci v Belemgradu.

(Izvirno poročilo.)

Dne 16. t. m. se je odpeljalo iz Ljubljane okoli 40 Slovencev proti Zagrebu, katerim so se na poti pridružili še drugi izletniki, tako da je znašalo število vseh izletnikov 77. Skoro na vseh postajah so bili izletniki pozdravljeni. Na kolodvoru v Zagrebu jih je pričakovalo hrvatsko akademsko dijaštvo z veliko množico. Pozdrav je bil prav bratovski. Iz mnogoštevlnih grl je zadonela pesem »Iz bratskog sagrljaja«. Potem so odšli skupaj med prepevanjem hrvatskih in slovenskih koračnic po mestu do Jelačićevega spomenika, kjer se je zapela: »Lepa naša domovina«. Od tu so odšli skupaj na kolodvor, kamor se je bilo sušilo z pet mnogo ljudstva. Vlak je odšel ob pol 10. zvečer. Ob 11. jutraj so dospeli izletniki Slovenci in Hrvatje v Zemun. K rakali so skozi pologerski, polnemski mesto na breg. Spremljevala jih je množica ljudstva. Od Belegrada je plula ladja v Beograd polna meščanov z gedbo in vojski. O daleč so se pozdravljali bratje. Izletniki so vstopili na ladjo, ki jih je odnesla po Donavi proti Belemgradu. Na bregu pod Belemgradom se je sbirala velika množica ljudstva, ki je sprejela izletnike z živjo in hurakom. Z gedbo na čelu so odkorakali potem po mestu. Mesto je že deloma dekorirano, deloma pa se še dekorira za bližnje slavnosti. Vse mesto bo odeto v rdečomodro-belih srbskih zastavah. Ko so koračili izletniki mimo novega konaka, stopil je kralj Peter I. na balkon, na kar ga je cela množica pozdravila z »živio-klici«. Potem so odšli po mestu dalje na skupen obed, kjer so različne narodne himne dale duška bratskemu duštvu. Vreme je sicer mrklo, nekoliko deževno, vendar vsem zelo ugaja, posebno, ker je vse pripravljeno na slovensko-gostoljubni vaspriem. Tudi po mestu vlada splošno navdušenje. Računa se na 60.000 tujcev. Slovenci so povsod posebno bratsko vaspriemani, kar nam svedoči svest bratskega naroda.

Otvoritev sadne razstave v Radovljici.

Sredi novih modernih stavb ob cesti proti Lescam se dviguje lično izdelan in z mnogobrojnimi zastavami okrašen paviljon, čegar napis na pročelju prišlecu naznanja, da se ima v tem prostoru vršiti prva gorjenjska sadna razstava. Priznati moramo, da smo s neko bojaznijo pričakovali njene otvoritve; letošnja suša in toča sta nam pokončali ali poškodovali neizmerno veliko sadja; zraven so se pa temu podjetju stavile ne baš čedne zapreke in če se je v soboto, 17. t. m., vendar otvorila ta razstava prav sijajno in srečno, moramo se tu zahvaliti takoj c. kr. kmetijski družbi za njeno neutrudljivo delo in pa g. c. kr. okr. glavarju p. Deteli za njegovo izvanredno potrtovalnost, ker le edino ta faktorja sta pripomogla, da ta lepa ideja ni zaspala.

V soboto k slovesni otvoritvi zbrala se je v paviljonu precejšna množica različnega osobja, da prisostvuje temu svečanostnemu trenutku. Med mnogobrojnimi gosti opazili smo dež. predsednika barona Heina s svojo soboro, dekana Novaka, drž. poslanca Pogachnika, deželnega glavarja Detela, dvornega svetnika Dralka, ljubljanskega župana Hribarja, kmet. družbe ravnatelja Pirca, nadalje več uradnikov in mnogo gg. učiteljev in učiteljic in več posestnikov iz okolice. Okr. glavar Detela, kot časten razstavin predsednik, pozdravi navzoče in sklene svoj pozdrav s klicem na presv. cesarja, kar je našlo med prisotnimi glasen odmev.

V imenu dež. odbora pozdravi navzoče deželni glavar Detela, želeč razstavi mnogo uspeha.

Slednjič še povzame besedo dež. pred. sednik baron Hein in razglasi razstavo za otvoreno. Nato omenja g. Gombalč, potovalni učitelj, da razstava v tem trenutku še ni na vrhuncu, vendar pa upa, da se to zgodi v nekaterih dnevih.

Obšinstvo se razide po razstavnih prostorih, da si ogleda razstavljene objekte. Danes o celi razstavi ne maramo podajati še celotne ocene in natančnega seznama, vendar pa moramo priznati, da napravi razstava na obiskovalca jako dober in prijeten utis in da sme Radovljica biti res na to ponosna. V hitri omenjamo, da se je zelo obhodovalo sadje iz vrta okr. glavarja Detela v Sempetru pri Kranju, iz vrta župnika Nagodeta iz Smarjane pod Smarno goro, g. Tršarja z Vrhnike, g. pl. Premsteinia z Jeličjega vrha itd.

H koncu želimo razstavi prav mnogo-brojnega obiska in posebno vabimo posestnike vrtov in travnikov, da si jo ogledajo, ker pri pogledu takega krasnega sadja morajo se navdušiti za povzdigo domače sadje-reje.

Rusko - Japonska vojska.

Z mandžurijskega bojišča.

Mukden, 17. septembra. (Reuterjev urad.) Semkaj prihajajo poročila, da prodirajo Japonci na obeh krilih od vzhoda, jugovzhoda in jugozapada. Ruske predstraže so v dotiki z Japonci, ki se nahajajo južnovzhodno od Mukdena. Skoraj vsak dan se vrše male praske. Moogo znamenja kaže, da pride blizu Mukdena do velike bitke. Ruske čete so zasedle vse bližnje vasi. Na tisoče beguncev prihaja v mesto. Kitajci se pritožujejo o strogosti Japoncev.

London, 17. septembra. Reuterjev urad je priobčil sledeče poročilo, ki je došlo iz glavnega stana generala Kurokija danes v Fusan in je datirano od 14. t. mes.: Fronta japonske vojske se nahaja nekoliko mil severno od Ljaojana, skorsaj na poti proti Mukdenu ter stoji nasproti ruskim predstražam. Sodi se, da preloži Kuropatkin svoj glavni stan v Hrbin. Obe armadi sta utrjeni in zdi se, da sta obe zadovoljni, da so prenehali boji.

London, 17. septembra. »Times« poroča iz Tokia: Zloga kreme, ki so jo Japonci zaplenili v Ljaojanu, zadostuje, da se vzdrže skozi tri mesece konji štirih divizij. Razrušeni železniški most preko reke Ljao, se lahko še popravi. V Ljaojanu je bilo ubitih med boji 400 oseb.

Berolin, 18. septembra. »Ruskij Invalid« poroča, da je padlo ali bilo ranjenih v bojih pri Ljaojanu 300 častnikov, med temi trije generali.

Peterburg, 18. septembra. Tu krožijo vesti, da nameravajo Japonci po zavzetju Mukdena graditi železnico na Sjumintin.

Berolin, 18. septembra. Ako se Rusi umaknejo iz Mukdena, bodo Kitajci zavzeli še bolj sovražno stališče proti njim. Za sedaj pripravljajo Rusom, kjer morejo, največje težave.

Berolin, 17. septembra. Kikor poroča neko peterburško poročilo »Berliner Tagebl.«, prevladuje v ruskem gen. štabu mnenje, da se bodo prihodnji boji vršili pri Tjenlinu. Očitne pozicije so utrene že od julija meseca. Močne ruske čete stoje med Mukdenom in Tjenlinom.

Peterburg, 18. septembra. (Uradno) Generalni poročnik Saharov brzojavlja generalnemu štabu od večeraj: Dne 16. in 17. septembra se ni vršil pri mandžurijski armadi na celi fronti nikak spopad. Opaziti je precejšnje ojačanje prednjih straž, posebno pri vasi Banopuci ter vzhodno od železnice v smeri proti jantajskim rovom.

Nov silen napad na Port Artur?

Cifu, 17. septembra. (Reuterjev ur.) Neki danes semkaj dospeli Japonci poročajo, da so prebivalci v Daljnem dne 15. t. m. pričakovali, da bodo Japonci naslednjega dne na vseh straneh napadli Port Artur. Po verodostojnih poročilih so bile japonske oblegovalne priprave že dogotovljene do E-lung-šava in Kikvanšana. Japonci in Kitajci poročajo soglasno, da je dne 15. t. m. bilo obstreljevanje Port Arturja strašno ter se je dne 16. t. m. z isto silo nadaljevalo. Japonci so obstreljevali Sušijen in Paličvan iz Golobjega zaliva in sicer s topovi velikega kalibra, ki so jih nedavno pripeljali z Japonske. V novo mesto in v kitajski del mesta je padlo več granat. Rusi so zapustili utrdbo Jenkpatun blizu Golobjega zaliva, vendar je niso Japonci zasedli; 500 konjenikov, ki so pozivali pregnati Japonce iz Paličvana, se ni povrnilo v Port Artur. Sodi se, da so bili vjeti.

Sangaj, 17. septembra. Tu trdijo, da se bo splošni napad Japoncev na Port Artur dne 20. t. m. zopet pričel.

Pismo iz Port Arturja.

Kodanj, 18. septembra. Neki tukajšnji list priobčuje pismo mladega Danca iz Port Arturja z dne 16. avgusta. V pismu pravi mladi Danec, da bi Japonci Port Artur lahko vzeli, če bi prišli tja ured tremi meseci s 100.000 možmi in bi 8 dni neprestano napadali, sedaj bodo pa morali trdnjavo izstradati, kar bo pa trpelo najmanj še pol leta. Moke, čaja, streliva je v trdnjavi še veliko, nedostajajo le konzerve in cigarete. Dvakrat na teden dobiva posadka sveže ribe. Vojaška godba svira vsak dan, častopis tudi izhaja vsak dan, a je jako drag. Japonci so pred Port Arturjem imeli do dne 16. avgusta izgub najmanj 25.000 mož. Med mrtvih je mnogo mladeničev, starih od 17 do 18 let. Do 16. avgusta so Rusi imeli 1100 mrtvih, v bolnicah pa 3000 ranjencev. Posadka šteje 34.000 mož brez mornarjev.

Kuropolitkin carju

Peterburg, 17. septembra. Brzojavka gen. Kuropolitkina na carja od 16. t. m. govori sledeče: Cela mandžurijska armada je neppisno razveseljena, ker je Vaše Veličanstvo cenilo njene napore ter vojaško delo. Nas vse preveva edina želja, da premagamo sovražnika ter opravičimo zaupanje,

ki ga stavi v nas najvišji poveljnik ruske armade, armade, ki popolnoma mirno ter samozatajevanjem izpolnjuje svoje dolžnosti. Umikanje od Ljaojana je bilo pod temi okolnostmi res neobhodno potrebno ter imenitno valed velikanskih težav. Se celo naši nasprotniki so bolj skromno poročali. V svojih poročilih nič ne omenjajo ujetnikov, zaplembe topov ter drugih trofej. Uradno poročilo Kurokijevo potrjuje, da se je zjutraj 4. t. m. nahajala cela Kurokijeva armada, najštevilnejša izmed treh, na desnem bregu reke Tajchiho ter da bi bila za slučaj ugodnega izida bitke odrezala četa, ki so imele zaseden Ljaojan. od onih, ki so operirale na desnem bregu reke Tajchiho.

Japonci na Koreji

London, 17. septembra. »Daily Telegraph« poroča iz Soeula 14. t. m.: Iz obsežnih odredb, ki jih izvršujejo Japonci v Soeulu, se dá sklepati, da nameravajo Japonci napraviti v Soeulu stalno bivališče za eno japonsko divizijo. Zunaj južnih vrat, ob železnici, grade vojašnice.

Poročilo generala Kuropolitkina.

London, 17. sept. »Daily Telegraph« je prejel dne 15. t. m. iz Tjencina poročilo: Japonci so preko Lujzinega zaliva poslali znatna ojačenja k oblegovalni armadi pred Port Artur. General Kuropolitkin je baje sporočil posadki, da se mora držati še en mesec.

Kitajsko poročilo iz Port Arturja.

Cifu, 17. sept. (Reuterjev biro.) Ea Kitajec je pripovedal sledeče: Neka ruska uničevalka torpedov v doku je bila zadeta od japonske granate ter se je pogrznila. Pri tem je bilo ubitih sedem mornarjev. Japonsko brodogovje se približuje pristanišču ter vrže vsak dan nekoliko granat v mesto in luko. Neka granata je raznesla več strojev v ladjedelnici ter ubila enega častnika in dva moža.

Pet velikih topov na Zlatem hribu, ki so bili prejet obrnjeni proti morju, so Rusi obrnili napet proti kopnem. Vse topove so spravili z ladij na kopno in na utrdbe. Le šest ladij, nahajajočih se v pristanišču, je pripravnih za boj.

Vestna vojna poročevalca.

Poročevalca »Times« in »New York Herald«, ki sta bila pri Okuovi armadi pri bitki od 26. avgusta do padca Ljaojana, sta lahko ponosna na veliko častnikarsko delo. Da uideata japonski cenzuri, sta jezdila v ponedeljek — dan po končani bitki — v velikem viharju in naliivu v spremstvu kitajskega vednika celih 120 km. do Starega Njučvana, potem sta se peljala 16 ur v odprtem kitajskem čolnu po reki navzdol ter sta potem, ko je močan veter zabranil nadaljno vožnjo, prehodila peš 32 km., da sta prišla v Inkav, kjer sta sedla na železnico; 60 ur potem, ko je poročevalca »Times« zapustil bojišče, je odšel v Sanhajvanu brzojavko, obstoječo iz 2700 besed, ki jako natančno popisuje bitko in ki jo je potem iz Pekina izpopolnil z 1200 besedami. Japonska cenzura bi teh brzojavk nikakor ne pustila naprej, ker nam vkljub temu, da hvali japonsko junaštvo, bolj ko vse druge brzojavke osvetljuje japonsko zmago kot »negativno zmago«, ki ravno valed velikanskih žrtev ne bo imela uspeha.

Laži maršala Ojame.

Peterburg, 17. septembra. Namestnik admiral Aleksejev je poslal gen. štabu sledeče poročilo: Uradno poročilo maršala Ojame o zavzetju Ljaojana močno nasprotuje resnici. Kar zadeva streliva in voz, smo pustili v resnici le dva nerabna vagona, ki sta služila za stanovanje ter nekaj razbitih municijskih voz. Nadalje smo pozabili malo število zabojev, polnih patron, namreč znane naše kroglice za samokrese z razklanim koncem, katere smatrajo po pomoti za dumdum-kroglice.

Na morju.

Carigrad, 17. sept. Sedem parnikov ruskega prstovoljnega brodogovja, ki že imajo termas za vožnjo skozi Bospor, kakor tudi parnik »Wien« črnomorske parobrodne družbe bode odplulo prihodnji teden iz Nikolajeva in Odese. S bojem vzamejo 60.000 ton premoga za baltičski brodogovje. Baltičski brodogovje ne bo plulo skozi Saeški prekop, ampak okrog rta »Dobre nade«. Parnik »Meteor« z več tisoč tonami vode in s stroji za prirejanje pitne vode iz morske, je že plul mimo Carigrada, da se pridruži baltičskemu brodogovju.

Toulon, 18. sept. Prevozni parnik »Ruskega rdečega križa« »Orel« je odplul proti Barceloni, kjer bo sprejel premog ter potem nadaljeval pot proti Vzhodni Aziji. Vojaške oblasti so dale parniku izkazilo, da ni vzel na krov nobenega streliva.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. septembra.

Mohorjani za družbo sv. Cirila in Metoda. Že do sedaj se je tuptam ditalo, da so Mohorjani o priliki razdelitve družbenih knjig zložili majhen dar za našo prepotrebno šolsko družbo. Ni treba posebej povdarjati, kolikovega pomena bi bilo, ko bi se ta lepa navada udomačila in dosledno izvajala. Ko bi vsak Mohorjan dal le en krajcar, znašalo bi to najmanj 800 goldinarjev. Bil bi to lep prispevek, ki bi bil še važnejši s tem, ker bi lahko postal stalen dohodek. Zato naj bi se na vsa moč delovalo na to, da se ta namen doseže. Prepričan sem, da bi se nikdo, niti najrevnejši, ne upiral tej majhni žrtvi, premožnejši pa bi lahko in gotovo radi še par vinarjev dodali. Treba je le, da kdo pobira. Družba sv. Cirila in Metoda naj pošlje vsem poverjenikom Mohorjeve družbe primeren poziv, a obenem poštno nakaznico, ali še boljše, čekovne polovice, da se poština prihrani. Naj se nikdo ne izgovarja, da je itak član družbe in plačuje recimo en goldinar na leto. Isto ne velja izgovor, da bi se poverjeniku malsikje v sled majhnega števila Mohorjanov ne izplačalo par krajcarjev pošiljati. Tukaj se gre za načelo, ki bi donášalo, če obvelja, lepe dohodke šolski družbi. Isto, kar sem dejal o Mohorjevi družbi, velja tudi o drugih sličnih, na pr. o „Slov. Matic“, „Slovenski Matici“ itd. Na ta način bi se dal lahko tisočak pridobiti.

„Zvezki“ so poslala sledeča društva svoja poročila: 79. k. s. izobraževalno društvo na Bledu; 80. Delavsko izobraževalno in podporno društvo v Kostanjevici na Krasu (Primorsko); 81. Katol. izobraževalno društvo v Skofji Loki; 82. Katol. slov. izobraževalno društvo na Bohinjski Bistrici; 83. k. s. izobraževalno društvo v Budanjah pri Vipavi; 84. k. s. izobraževalno društvo Col nad Vipavo; 85. k. s. izobraževalno društvo v Gočah pri Vipavi; 86. Slov. katoliško izobraževalno društvo v Lomah pri Vipavi; 87. Katol. slov. izobraževalno društvo v Podragi; 88. Kat. slov. izobraževalno društvo na Slapu pri Vipavi; 89. Katol. izobraževalno društvo v Sturiji pri Ajdovščini; 90. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Vrbačah.

Imenovanja. Gospod Fran Mašera, suplent na državni realci v Gorici, je imenovan za provizoričnega glavnega učitelja na učiteljski v Kopru. — Nadomestni učitelj na gimnaziji na Dunaju, gospod J. Reiser, je imenovan za pravega realnega učitelja na mestni realci v Idriji. — Imenovan je za provizoričnega učitelja na šoli v Postojni učiteljski kandidat gosp. Albin Stritar.

Velikodušen dar. Milostlj. g. dr. Frančišek Nagl je o priliki godu sv. Petra Klaverja (dne 9. sept.) podaril tržaški podružnici »Družbe sv. Rafaela v varstvo katoliških izseljencev« 50 K in obenem pristopil kot ud k društvu. Istodobno je daroval 50 K za pospešitev ustanovitvenja »Družbe v varstvo deklet v Trstu«. Vivant se quentes!

Cena mesu v Trstu. Tržaški mesarji so zadnje dni znižali se precej cene mesu. Cene sprednjih delov govejega mesa znižale so se celo do 24 vinarjev pri kilogramu, zadnjim delom mesa pa so se znižale cene od 8 do 12 vinarjev pri kilogramu. Kaj pa ljubljanski mesarji?

»Soča« se peni jeze, češ, da je pesnik Simon Gregorčič v Dnbergu volil s »klerikalci«. Tisti, ki ljubi svoj narod, ne more korakati z onimi, ki se strinjajo z umazano »Sočino« pisavo.

Svojo taččo ubil. Pred celjskimi porotniki je bil oproščen umirovljeni orožniški postajevodja Anton Požuo, ki je v Ravneh okraj Brežice, ubil svojo hudo taččo Marijo Kinko.

Celovec. Slovenskim rodoljubom z dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se celovski Slovenci shajajo odaleč vsake srede ob pol 8. uri zvečer v gostilnici g. Cavanika »pri zlatem studentu«, Lidmanskjeve ulice, kjer imajo odmenjeno svojo klubovo sobo. Poseben vhod iz dvorišča na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli! Prof. Schrey, starosta.

Nevarno je obolet Vitomir Korač, vodja hrvaških s. o. demokratov. Dne 21. t. m. bi moral nastopiti svojo kazen radi lanskih 4 godkov.

Kava podražena. Dunajski kavar-nari so radi podražena mlika podražili kavo za 2 vin. pri skodelici. Ena skodeljica kave velja sedaj na Dunaju namestu 38 vinarjev, 40 v nariev.

Poročil se je včeraj v Logatcu g. Ivan Novljan, asistent juž. železnice, s gospico Mici Zalaznikovo iz G. Logatca.

Umril je v Idriji Radekijev veteran 78 let stari Matej Modrijan.

Cigana roparja Alojzija Breščaka so orožni prijeti v kranjski okolici.

»Slovenski Stajerc« se je preselil iz Kamnika v Kranj. Tiska ga — »Gorenj-devas« tiskarna

Ljubljanske novice

Defraudant Jenner v Ljubljani? Mestna policija je v soboto mislila, da je bančni sluga Jenner, ki je defraudiral na Dunaju 280.000 kron, v Ljubljani. V hotelu »Ilirija« je stanoval neki tujec, na katerega se vjema ba e popis. Upanje, da je to Jenner, pa je šlo v zrak, ko se je tujec legitimiral, da ni Jenner. Za Jennerja je razpisana nagrada 10.000 kron.

Gasilna vaja. Včerajšnja vaja tukajšnjega gasilnega društva pri stari sadkorni tovarni je prav ugodno izpala. Pred vajo je na Vodnikovem trgu načelnik gosp. Strlejški podal poročilo g. županu, ki je obljubil, da društvo poleg sedaj že obrabljene rešilnega voza dobi nov rešilni v. z. Ob 9 uri se je zbralo n soroti stare sladkorne tovarne na levem bregu Ljubljanice številno občinstvo opazovat vajo, ki se je točno pričela. Prva voda je bruhnila iz cevi v 3 minutah, v 5 minutah je bruhala voda iz 10 cevi. Prva lestva je bila postavljena v 3 min. ostali v 4 min. Z veliko srčnostjo so gasilci vreščevali in posloppja domobrance, posebno so se odlikovali gasilci plezalci in gasilci, ki so na vrvi se spuščali iz petega nadstropja v globino. Rešilni prt je izborni funkcioniral na veliko zadovoljnost domobrancev. Omeniti pa moramo, da se je pri tej priliki videlo, da ima za tak požar gasilno društvo premalo lestev in da nujno potrebuje še ene pnevmatične lestve. Poleg župana Hribarja in tajnika g. Laha smo opazili tudi obč. svetnika Lenčeta in društvena zdravnik gg. dr. Gregoriča in dr. Zajca ter več častnikov. Želeti bi bilo, da tej vaji sledi še več takih vaj na raznih krajih mesta.

Afera Malitsch. Čujemo, da je deč. sodišče sklenilo, da se vsi, kateri so bili radi te afere aretirani, ne izpušte, ampak se pridržijo v preiskovalnem zaporu. Visokoletoč g. Vodeb se je sam javil, da je iztrgal Malitschu srbijo, ko je Malitsch nanj upil, da ga bo zabodel.

Samomor zobozdravnika. Včeraj zjutraj so našli v stanovanju na Dunajski cesti številka 7 mrtvega zobozdravnika Julija Kobitza pl. Schlesburg. Zastrupil se je s ciankalijem. Kobitz je 34 let star ter rojen v Olomucu na Moravskem. Govori se, da je bil tuberkulozen in da je to povod samomoru.

Z rešilnim vozom so prepeljali v dežlno bolnico z južnega kolodvra hlapca Ignacija Struna iz Zatičine. Padel mu je na levo nogo tram in mu jo zlomil. Iz Cerkevskih ulic št. 21 pa so prepeljali Juliano Ogrič, delavko v predmestju, ker ni mogla poroditi.

Deželni predsednik baron Hein so sprogo se je odpeljal danes dopoldne na Dunaj.

Mraz. Danes je 6 stopinj C. gorkote. Lastovke odhajajo na jug. Polži so se že zalizali.

Izmenjeni kobili. Valentin Stebe, posestnik iz Gmajne obina Make, okraj Kamnik, je orodjal v soboto s kobilo vredno nad 300 K, jabolka in hruške v Ljubljano. Ko je sadje prodal, je dal kobilo v hlev restavracije »pri Zvezdi«. Popoldne je hotel kobilo zopet upreti, a je z začudenjem videl, da njegove kobile ni v hlevu, temveč je ondi druga k bila, ki pa je tudi rujava, kakor njegova toda stara in slaba in komaj 100 K vredna. Hlapec nikakor ni vedel povedati, kdo bi bil boljšo kobilo upregel, ker je imel veliko konj v hlevu. Stebe se pa tudi ni dovoljil s tem in zahteva odškodnino od hlapca ter je pustil staro kaluso tukaj. — Kbila je bila najbrže namenoma premenjena.

Na oklicih so: g. Franc Uršič, mesarski mojster, z gđ. Marijo Cujnik; g. Jožef Ahčin z gđ. Frančiško Soklič.

Tat v šentjakobskem župnišču. V župnišču pri sv. Jakobu se je med 11. in 12. uro dopoldne priplazil tat v stanovanj gg. kaplanov Ferjančiča in Zvana. Tat je Henrik Jerman, bivši knjigovski pomočnik, ki je nedavno pomeveril pri Kantzu znatno svoto in ki je pred par dnevi ukradel tudi neko dragoceno knjigo. Gg. kapla-

nov pri sv. Jakobu ni bilo doma, ko se je tat priplazil v njujino stanovanje. Tat je preiskaval po omarah in iskal denarja. Bil je prepoden. Zbežal je s ukradenim denarjem in je padel v roke dvema policajema, ki sta ravno takrat šla mimo župnišča.

Umril je Matija Jager v Strelških ulicah št. 18.

Dobava premoga je razpisana za tobačno tovarno v Ljubljani.

Velik požar smo opazovali včeraj zvečer z ljubljanskega gradu v kamniški okolici. Gorela je vas na Korenu v krašenski fari.

Mirozov. Društvena godba priredi v torek, dne 20. t. m., ob 1/8 uri zvečer mirozov. V slučaju neugodnega vremena vrši se mirozov v petek, 23. t. m.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Proti trgovini z ljudmi se posvetuje v Carihu mednarodna konferenca. Dne 16. t. m. je poročal za rešitev tega vprašanja mnogozasluzni major Wagener. Konferenca je sklenila resolucijo, v kateri zahteva, da naj države s strogimi zakoni nastopijo proti kovrsu, ki spravlja dekleta v nesrečo. — Württembergsko mesto Binsdorf je skoraj popolnoma uničil požar; 93 hiš je zgorelo, le mal del mesta je rešila požarna bramba. — V Novi Gvineji so domačini umorili več misijonarskih sester med njimi tudi neko Avstrijanko in sicer sestro Angela. Doma je bila od Sa zburga ter se je zvala kot dekle Vilma Batka. Po poklicu je bila učiteljica ter je nasadnje službovala v kraju Strobl ob jezeru Wolfgangsee.

Carjevi gradovi. Ruski car ima v svoji državi nad 100 palač in gradov. Stalnih uslužbencev, kuharjev, plemičev, slug in t. d. v teh poslopjih je 32.000 in znašajo letni stroški za usluževanje te velike armade carjevih služabnikov in služabnic približno 16 milijonov kron. Car ima do 5500 konj, druge živine pa do 50.000 glav. Car ni bil še v vseh svojih gradovih, vključno temu mora biti v vseh gradovih tako urejeno, kakor da bi v njih stanovala carjeva družina.

»Böhmischer Wenzel« — kaznjiv. Ato je psovka »Servus Brzezina«, ki je nekdanji zelo razburjala Čhe, kaznjiva, še ni sodnijsko določeno. — Da je pa imenovanje »Böhmischer Wenzel« razžalljivo in kaznjivo, je pred kratkim rassodilo dunajsko sodišče. Neka delavka je zavpila proti svojemu sedu: »Hau her, böhmischer Wenzel!« (Udarj, češki Vencelj), na kar jo je dotičnik tudi udaril. Vložila sta tožbo in bila obsojena vsak na 24 ur ječe.

Organizacija služkinj. Socialno gibanje na Ogrskem je vzbudilo organizacijo služkinj. V Košci ustanove društvo vseh vrst služkinj »Srjetlo«. Pred kratkim se je vršil ustanovni shod. Glavno besedo je imela kuharica nekega odvetnika, ki je tako gniljivo slikala socialno stanje služkinj, da so se nekatere udeleženke pričele jokati. Slednjice so sestavile svoje zahteve: Ob 8. uri zvečer mora biti vsaka služkinja prosta, da lahko gre ven in mora imeti svoj ključ od hišnih vrat (!) Urediti se morajo tudi njihove plače. Dojki se mora dovoliti, da odvede seboj tudi dojčka. Dalje sme služkinja sprejeti svojega zaročenca ali rojaka kadar hoče. Tudi morajo jesti gospodinje s služkinjami pri eniništi mizi. (!) Svoje zahteve bodo predložile svojim gospodinjam. Društvu je pristopilo 300 služkinj.

Duhoven zobozdravnik V Rimu je umrl paer O. senigo. Vest se je razširjala bliskoma po mestu; saj ni pač Rimca starega ali novega kopita, ki bi mu častitljivi menih z dolge, valovite, belo brado ostal neznan. Pater Orsenigo je namreč v največjo žalost vseh zobozdravnikov večnega mesta izdiral zobe v neki kolibi na tiberskem otoku in ker ni nič računat in ničesar zahteval, stekalo se je veliko ljudi k njemu, zlasti iz revnejših predmestij in slojev. Njegovi bolniki so morali, predno so bili na vrsti, dalje čakati nego pri najslavnejših zobozdravnikih večnega mesta, in most na Tberski otek je dobil, ker je vedno nosil očividne slede zobozdravitve patrove, v narodni govorici primek krvavega mostu. — Pater Orsenigo je pri enal svoje bolnike malce okrutno, a uspeh je bil vedno taisti. Velikanska vreda, polna izdrtih zobov, ki je vabljivo stala ob vhodnih durih in so vsak dan bolj polnila, je jasno pričala o njegovem skoro štirideset letnem delovanju. Oidarov, prejetih od svojih bolnikov med svojim delovanjem, je mogel l. 1896. zgraditi lepo urejeno bolnišnico za siromake v Nettuno. Sredi svojih ubožcev je sedaj tamkaj umrl za neko želodčno boleznijo v starosti 70. let. Z njim je zopet izgini meniten posebnost starega Rima.

Srečni kurjač Kot kurjač je zapustil pred tremi leti ubogi Anglež Albert Winter svojo domovino. Delal je potem v nekem kamnolomu v Avstraliji. Ko je nekega dne lomil kamenje, videl je v bližini golobe. Zagrabil je kamen, da ga vrže v golobe, a predno je vrgel kamen, ga je pogledal. Videl je, da ima v rokah kremen, ki je imel v

sebi znatne zlata. Pridobil si je dotični kamnolom in izkopal je toliko dragocenega kamenja, da se sedaj k svoji stari materi vrača v domovino s 75.000 funti šterlingov premoženja.

Odškodnina za obljubljeni zakon. Angleška in Amerika sta bili do sedaj nevarni deželi za mladeniče, ki niso v pogovoru z damami dobro pazili na svoje besede. Ako je namreč kdo tudi v šali obljubil kateri zakon, moral ji je plačati za to odškodnino. Vendar pa so do sedaj tožile za odškodnino le ženske. Pred kratkim pa je vložil neki mladenič na Angleškem tožbo proti svoji prejšnji zaročenki, ker mu je postala nezvesta in sodišče mu je tudi prisodilo odškodnino. V Ameriki je zahteval nekdo od svoje »nezveste« 10.000 mark odškodnine, dočim mu je sodnik prisodil 6400 mark, in sicer 4000 mark za razne izdatke, 2400 mark pa za — pri zaročenki izgubljeni čas.

— Krojači in šivilje, varujte svoje zdravje! Delo s šivanko, kakršno je bilo v navadi v dobrih starih časih, je bilo silno težavno. Hrbet in prsa sta trpela vsled vednega vpogajenega sedenja, oči so pa vsled vednega vbođenja predčasno oslabele. Švilje po poklicu so bile vsled tega blede in slabe, njihovo telo je pri delu polagoma hiral. Naši pradedje, žal niso v dli nikake statistike in se torej ne more dognati povprečna starost šivanem se živečih ljudi. Vsekakor bi se nam pokazale neverjetno nizke številke. — Vse drugače je pa v današnji moderni dobi, v znamenju stroja, ko se skoro v hitu dovrši delo, za katero je noproj pridna roka potrebovala toliko časa. Že pogled v prejšnje stoletje nam kaže, koliko je odtejel napredovala moderna tehnika. — Če opazujemo prvi šivalni stroj, veliko, silno nerodno orodje, in ga primerjamo s sedanjim malim, priročnim, hodičim strojem svetovne trdnice Singer Co., akojaka družba za šivalne stroje moramo reči, da se je izvršil na tem polju velikanek napredek. Poleg tega je treba vedeti, da izdeluje trdnica Singer & Co. 700 različnih vrst šivalnih strojev, ki vsi služijo v olajšanje raznih šivalnih del. Omeniti pa treba tudi, da so Singerjevi izdelki izvršeni z največjo natančnostjo glede konstrukcije in so le take vrste, ki omogočajo tovarnarju kot obrtniku, da moreta izdelovati dela boljše in ceneje. Da pri šivanju s strojem ni treba več takega telesnega napora, kot nekdanj, se umeje samoočebiti. Naj si torej vsaki, ki se zanima za najboljše šivalne stroje na svetu, cgleđa trgovino trdnice Singer Co., družba za šivalne stroje v Ljubljani na sv. Petra cesti št. 4.

Književnost in umetnost.

*** Vojska na Daljnem Vshodu.** Vsebinska 7. snopiča. Ki izde v pondeljek: Bojaše na suhem; — Ljaojan; — Glavno taborišče; — Zastrazenje železnice; — Vojaštvo in orožje; — Kitajske oblasti v Ljaojanu; — Japonski državni zbor; — Pri prednjih četah. Slike: Kozaki se vozijo na sibirski železnici; — Ulica v Ljaojanu, glavnemu taboru generala Kuropatkina; — General Linjevič; — Hiša v Söulu; — Glave hunhuških roparjev, v kletkah za svarilo izobešene v Mandžuriji; — Vrata in ulica v Pekinu; — Kitajska ulica; — Mikado otvarja japonski državni zbor; — Donski kozaki.

*** Vojska na Daljnem Vzhodu** — izhaja dvakrat na mesec. Naročnina za en letnik (24 snopičev) stane 4 K 80 v. Pol letnika (12 snopičev) stane 2 K 40 vin. Posamezni snopiči se dobivajo po 20 v. v vseh knjigotrdnicah in prodajalnicah pisalnih potrebščin. — Kdor naroči deset izvodov, dobi enega zastonj. Naročnina se naj pošilja na Upravišništvo »Dom in Sveta« v Ljubljani.

*** Umril je v Pragi Jožef Srb - Drbano v,** znan glasbenik, komponist in glasbeni pisatelj. Napisal je mnogo člankov o glasbi za razne liste.

Socialne stvari.

soc. Zadrudništvo v Avstriji. Koncem l. 1903 je bilo v Avstriji 3908 Rajfeisnovih pospolnic in sicer: Na Spodnjem Avstrijskem 520, na Zgornjem Avstrijskem 213, na Solnograškem 41, na Češkem 473 nemških in 732 čeških, na Moravskem 238 nemških in 325 čeških, v Sleziji 91 nemških 46 poljskih in 30 čeških, na Stajerskem 236 nemških in sedem slovenskih (?), na Koroškem 130 nemških, (slovenskih ?), na Kranjskem, Goriškem in Primorskem 167 slovenskih, v Galiciji 267 poljskih, v Bukovini 44 nemških ter 61 rusinskih. Ivan donarnih zavodov je pa v Avstriji tudi še mnogo drugih zadrug, kakor: mlekarne, skladišča, vinske zadruge, kupčijske in živinske zadruge. Največ je mlekarniških zadrug. Zadrudnih skladišč je doslej bilo ustanovljenih 47 in sicer 21 na Spodnjem Avstrijskem, 18 na Češkem, 3 na Moravskem, 1 v Sle-

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.